DE LERAAR ALS ONDERZOEKER EN BEWAKER VAN KWALITEIT

SOK-congres: De leraar en kwaliteitszorg

Affligem
27 november 2015

ONDERWIJS INSPECTIE
OOG VOOR KWALITEIT
Vlaanderen
is onderwijs & vorming

INLEIDEND…

ONDERWIJS INSPECTIE
OOG VOOR KWALITEIT
Vlaanderen
is onderwijs & vorming

OPDRACHT

"Een kader voor kwaliteit van onderwijs op klasniveau aanreiken over: wat werkt en wat werkt niet? Wat maakt dat een leraar kwaliteitsvol bezig is? Wat zijn voor de inspectie indicaties voor kwaliteitsvol onderwijs? Doorspekt met doorlichtingservaringen…"

Vier onderdelen:

1. Wat is kwaliteit?
2. Wat is zorgen voor kwaliteit?
3. Wat stelt de inspectie vast?
4. Hoe kan u het verschil maken voor uw lerenden?

TER OPWARMING…

Wie is leraar? Bao? SO? Andere onderwijsniveaus?

Wie kreeg (ooit eens) klasbezoek van een inspecteur?

"Een enthousiaste leraar heeft een impact op je hele verdere leven."

DE VERANDERENDE ROL VAN DE OVERHEID EN DE INSPECTIE

- Scholen zijn de eerstelijns- en hoofdverantwoordelijken in kwaliteitszorg
- Elke school kan zijn eigen systeem kiezen
- Kwaliteitszorg moet betrekking hebben op de processen die er toe doen!
- Rol inspectie: eens in de tien jaar een spiegel voorhouden…

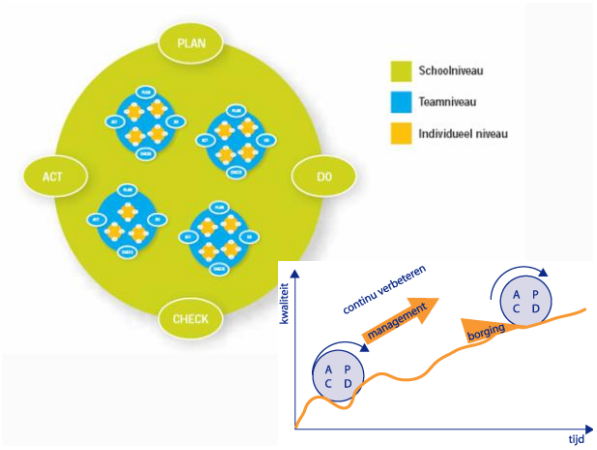

WAT WEL EN WAT NIET?

- Geen receptenboekje voor goede onderwijskwaliteit overal en altijd…
- Geen gevalideerde vaststellingen vanuit de doorlichtingspraktijk…

Maar wel een 'poging' om:

Vanuit het ROK-onderzoek van de onderwijsinspectie een reflectiekader aanbieden dat uitdaagt om op systematische wijze de eigen klaspraktijk te benaderen

EN

Een 'pleidooi ' om praktische wijsheid/leerkrachtvaardigheid te ontwikkelen én in te zetten voor de lerende…

WAT IS KWALITEIT?

ONDERWIJS INSPECTIE
OOG VOOR KWALITEIT

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

DE INSPECTIE 'ROK'-T

- In opdracht van de onderwijsminister
- Een generiek en gedeeld **R**eferentiekader **O**nderwijs**K**waliteit opstellen (deadline juni 2016)
- Gebaseerd op een breed en internationaal literatuuronderzoek
- Getoetst aan de mening van alle belanghebbenden in onderwijs (ouders, lerenden, leraren, schoolmakers…)
- Gevalideerd door de inrichters van onderwijs
- Als basis voor een nieuw inspectiesysteem
- Met implementatie vanaf 1/9/2017

10

EEN UITNODIGING OM OP TE VOLGEN … ?

Tussen januari en maart 2016 vindt een nieuwe reeks van gespreksgroepen met stakeholders plaats

- dialoog in thematische groepen
- over kwaliteitsverwachtingen
- op basis van een concreet voorstel

U wordt hiervoor van harte uitgenodigd !

Vlaanderen
verbeelding werkt

ROK

EEN OMVATTEND KADER…

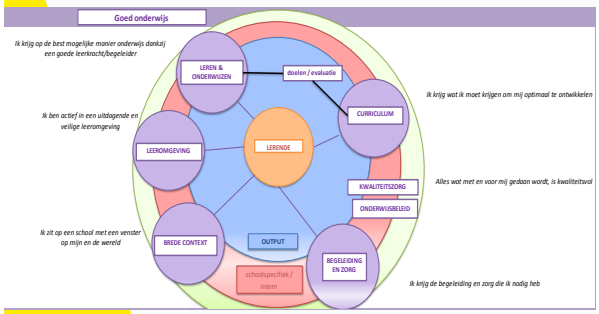

12

KWALITEIT IS…

De doelen en de wetgeving vastgelegd door de overheid en het Vlaams parlement

Wat moet

….

Marzano

Hattie

Mc Kinsey

Kwaliteit

Wat werkt

13

EEN WERKDEFINITIE…

Zoveel mensen, zoveel zinnen…

"De kern in de kwaliteit van onderwijs is ervoor zorgen dat zoveel mogelijk lerenden de vooropgestelde doelen bereiken en zich optimaal kunnen ontwikkelen."

14

WAT IS ZORGEN VOOR? WAT KAN DAT BETEKENEN VOOR DE LERAAR?

ONDERWIJS INSPECTIE OOG VOOR KWALITEIT

Vlaanderen is onderwijs & vorming

HET UI-MODEL OF DE LAGEN VAN DE PERSOONLIJKHEID

16

‘SYSTEMATISCH’ ZORGEN VOOR KWALITEIT…

17

HET REFLECTEREND VERMOGEN

- Bewust leren van eigen ervaringen
- Systematische reflectie
- Gestructureerd terugblikken voor toekomstig handelen
- Coaching bevordert reflectie en systematiek
- Coaching is maatwerk
- Coaching kan vele vormen aannemen; de mogelijkheden zijn oneindig…

18

WAT STELT DE INSPECTIE VAST?

ONDERWIJS INSPECTIE OOG VOOR KWALITEIT

Vlaanderen is onderwijs & vorming

DE BETROKKENHEID VAN DE WERKVLOER…

Het betrekken van de werkvloer bij IKZ blijft een lastige kaap om nemen…

Vakgroepen SO/VWO nemen de rol van kwaliteitsbewaker weinig (1/20) op…

20

DE ONDERZOEKENDE SCHOOL…

Scholen bouwen stilaan een onderzoeks/kwaliteitscultuur op.

Dataverzameling wint aan belang.

Effecten in kaart brengen is lastig.

Er zijn grote kwaliteitsverschillen tussen de scholen.

De schoolleiding speelt een cruciale rol.

21

ONDERWIJS INSPECTIE OOG VOOR KWALITEIT · Vlaanderen is onderwijs & vorming

PROFESSIONEEL GEPROFILEERDE LERAREN…

'Er is heel wat knowhow aanwezig bij individuele leraren'

Maar die wordt lang niet altijd gedeeld…

22

ONDERWIJS INSPECTIE OOG VOOR KWALITEIT · Vlaanderen is onderwijs & vorming

EEN MINI-ROK MET FOCUS OP HET ONDERWIJSLEERPROCES…

ONDERWIJS INSPECTIE OOG VOOR KWALITEIT · Vlaanderen is onderwijs & vorming

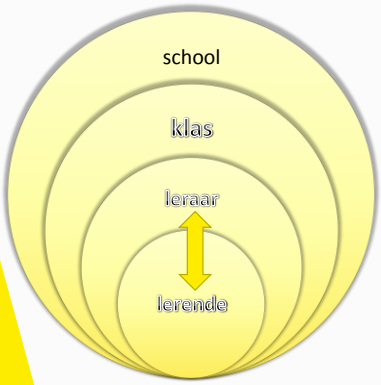

24

ONDERWIJS INSPECTIE OOG VOOR KWALITEIT · Vlaanderen is onderwijs & vorming

DE WERKVLOER ONTLEED…

25

Wat moet (***)

Wat een sterk verschil maakt volgens deskundigen (**)

Wat een beduidend verschil maakt volgens deskundigen (*)

26

DE TOP 5 VOLGENS DESKUNDIGEN…

- Effectieve feedback geven
- Uitdagende doelen stellen
- Directe instructie
- Wederzijds leren
- Metacognitieve strategieën

27

DE VERWACHTINGEN VAN DE MAATSCHAPPIJ EN DE WETGEVER OF DE DOELEN ALS STARTPUNT ***

De overheid verwacht dat…

Scholen/leraren de leerdoelen afstemmen op de gevalideerde doelenkaders (ontwikkelingsdoelen, eindtermen en/of leerplandoelen), de leerdoelen evenwichtig aandacht geven, de leerdoelen aanbieden op het verwachte beheersingsniveau, een onderling samenhangend geheel aanbieden (verticaal en horizontaal) en voldoende aandacht opbrengen voor transfer.

Heb ik aandacht voor alle doelen? Is er evenwicht in wat ik aanbied? Werk ik aan alle doelen op het verwachte beheersingsniveau? Krijgt wat ik doe een plaats in een coherent geheel? Werk ik aan transfer/strategieën?

LEERDOELEN VOOR DE LERENDEN **

Deskundigen zijn het erover eens dat:

Leerdoelen moeten afgestemd zijn op de leer- en ontwikkelingsbehoeften van de lerenden

Leerdoelen die tegelijkertijd uitdagend en haalbaar zijn lerenden aanzetten tot effectief leren.

Lerenden beter leren als ze de doelen kennen (dus duidelijk voor hen zijn) en er betrokken op zijn.

Stem ik de leerdoelen af op de leer- en ontwikkelingsbehoeften van de lerenden?

Zijn de leerdoelen die ik stel uitdagend én haalbaar voor de lerenden?

Kennen mijn lerenden de leerdoelen en zijn ze erop betrokken?

ONDERWIJS INSPECTIE OOG VOOR KWALITEIT · Vlaanderen is onderwijs & vorming

DE LEEROMGEVING *** + ** + *

- De wetgever zegt dat leerinhouden- en activiteiten moeten afgestemd zijn op en het bereik van de leerdoelen en het doelenbereik moeten stimuleren. Hetzelfde geldt voor de infrastructuur en de inrichting van de leeromgeving.
- Deskundigen leggen de klemtoon op uitdagende en haalbare leerinhouden en –activiteiten die vanzelfsprekend onderbouwd door een goed inzicht in de leer- en ontwikkelingsbehoeften van de lerenden.
- Bij deskundigen is er aandacht voor een ordentelijke planning van de leerstof ..
- Zij vonden een sterke evidentie voor de stimulerende invloed van een klasklimaat gebaseerd op veiligheid en vertrouwen op de leerresultaten bij lerenden.

Stimuleert de infrastructuur/inrichting van de leeromgeving het bereiken van de leerdoelen?

Zijn de leerinhouden en –activiteiten afgestemd op de leerdoelen? Zijn ze afgestemd op de leer- en ontwikkelingsbehoeften van de lerenden? Zijn ze én uitdagend én haalbaar?

Is er sprake van een ordentelijke planning?

Is het klasklimaat gebaseerd op veiligheid en vertrouwen?

30

ONDERWIJS INSPECTIE OOG VOOR KWALITEIT · Vlaanderen is onderwijs & vorming

'Wat wil je worden' vroeg de juf,
't was in de derde klas,
Ik keek haar aan en wist het niet,
'k dacht dat ik al iets was.

Toon Hermans

ONDERWIJS INSPECTIE OOG VOOR KWALITEIT · Vlaanderen is onderwijs & vorming

DE BEGELEIDING ***

Het veelbesproken M-decreet… vertrekt vanuit 'diversiteit is de regel' én een opportuniteit

Aanvaard ik de verschillen tussen de lerenden?

Heb ik er zicht op?

Benut ik ze?

Differentieer ik in de doelen, vormgeving en evaluatie?

32

ONDERWIJS INSPECTIE OOG VOOR KWALITEIT · Vlaanderen is onderwijs & vorming

ZICHT OP DE ONTWIKKELING VAN LERENDEN

De wetgever vraagt een valide, betrouwbare evaluatie met transparante en onderbouwde criteria vanuit het oogpunt op een onderbouwde certificering en diplomering.

Deskundigen leggen de focus op het gebruik van evaluatie om:

-het leren van lerenden te verstevigen

-de onderwijspraktijk te optimaliseren

-het belang van procesevaluatie naast productevalutie (formatief en summatief)

Is mijn evaluatiepraktijk valide en betrouwbaar?

Hanteer ik transparante criteria?

Heb ik aandacht voor het proces en het eindresultaat?

Ben ik transparant voor de lerenden?

Leren de lerenden uit de evaluatie?

Leer ik uit de evaluatie?

33

DÉ CASE MET STIP: EFFECTIEVE FEEDBACK**

In co-creatie tussen leraar en lerende

Waar ga ik naartoe ?
(feed up)

Wat heb ik gedaan?
(feedback)

Wat is de volgende stap?
(feed forward)

Taakniveau
Procesniveau
Zelfregulerend niveau
Persoonlijk

34

EFFECTIEVE FEEDBACK

Sommige vormen van feedback zijn effectiever dan andere:

1. bevat informatie en aanwijzingen over de taakuitvoering

Leraar (1) ziet in hoe en waarom lerenden de opdracht begrijpen of niet én (2) helpt lerenden het leren te verbeteren

2. sluit aan bij de doelen

De doelen zijn specifiek en uitdagend

3. Bouwt verder op de instructie

4. Taken zijn realistisch en niet te complex

5. Is ingebed in een goed pedagogisch klimaat met veiligheid en vertrouwen

6. Steunt op de betrokkenheid van lerenden

Timing en kwaliteit van belang!

35

ZELFREGULATIE OF METACOGNITIE OF EEN LES VOOR HET LEVEN…

Waarom heb je dat zo gedaan?
Zijn er volgens jou nog andere mogelijkheden?
Wat zijn de voordelen van jouw aanpak?
Zijn er ook nadelen?
Ben je ergens tegenaan gelopen?

36

TOT SLOT…

ONDERWIJS INSPECTIE
OOG VOOR KWALITEIT

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

EEN BOODSCHAP VOOR DE SCHOOLLEIDING
(luidens deskundigen…)

- Leraren gaan meer samenwerken op het terrein van onderzoek als ze meer **participeren** in de besluitvorming over het innoveren van onderwijs! Samen beslissen = samen onderzoek doen!
- Veranderen van de onderwijspraktijk veronderstelt dat leraren individueel en collectief leren OF dat de **organisatorische condities** aanwezig zijn die de relatie tussen de individuele professionele ontwikkeling van leraren en de ontwikkeling van de school als geheel versterken.
- Leraren kunnen maar leren als ze kunnen beschikken over **belangrijke informatie** die er toe doet.
- En vooral: innoveren kan maar als een organisatie over de capaciteit beschikt om zich te **ontdoen van routines en knellende traditionele structuren**.

EEN BOODSCHAP VOOR DE LERAAR:

FOUTEN MAKEN MAG!

Waarom hebben auto's anders een bumper?

Waarom hebben potloden anders een gommetje?

ZOLANG JE ER MAAR UIT LEERT…

En weet wat onderwijsdeskundigen zeggen:

Betrek je lerende!

40